

## **Зразки розв'язання задач**

Тренувальні збори з лінгвістики 2024.

Перша особиста олімпіада

## 1. Чукотська мова

Чукотська мова має ієрархію осіб: 1 > 2 > 3. Якщо підмет не є вищим у ієрархії за додаток, то до дієслова додають спеціальний префікс узгодження.

Дієслово містить 4 позиції:

- префікс:
  - **t-** — підмет 1 ос. одн.
  - **mət-** — підмет 1 ос. мн.
  - **ine-** — префікс узгодження, підмет 1 ос. одн.
  - **ne-** — префікс узгодження
- корінь:
  - **-klw-** — зв'язувати
  - **-jŋo-** — нюхати
  - **-lʔu-** — бачити
- суфікс I:
  - **-rkə-** — «довго», перед **n**
  - **-rkəni-** — «довго»
  - **-yʔe-** — додаток 3 ос. одн.
- суфікс II (якщо застосовними є декілька, то обирають найвищий за ієрархією):
  - **-tək** — підмет/додаток 2 ос. мн.
  - **-yʔi** — додаток 1 ос. одн.
  - **-mək** — додаток 1 ос. мн.
  - **-yət** — додаток 2 ос. одн.
  - **-n** — додаток 3 ос. одн.
  - **-net** — додаток 3 ос. мн.

Кластери приголосних розділяють епентетичною голосною **ə**. Рухаючись справа наліво: ССС > СəСС, на початку слова СС > СəС

Відповіді до завдання 1:

17.	<b>kələwnet</b>	Ти зв'язуєш їх.
18.	<b>mətəkləwəyət</b>	Ми зв'язуємо тебе.
19.	<b>inekəlwərkənitək</b>	Ви довго зв'язуєте мене.
20.	<b>nelʔurkənitək</b>	Ви довго бачите нас. Вона довго бачить вас. Вони довго бачить вас.

Відповіді до завдання 2:

21.	Я зв'язую його.	<b>təkəlwəyʔen</b>
22.	Ти довго бачиш нас.	<b>nelʔurkənimək</b>
23.	Ви нюхаєте його.	<b>jəŋotək</b>
24.	Він довго зв'язує їх.	<b>nekəlwərkənet</b>
25.	Він нюхає мене.	<b>inejŋoʔi</b>

## 2. Тііні

Розширені форми можуть передавати 4 значення:

- I. «Робити для»
- II. Антонім
- III. Прикметник
- IV. «Змушувати робити»

Голосні обох форм залежать від першої голосної основи. Базова форма завжди є двоскладовою структури  $CV_1CV_2$ , розширена — дво- або трискладовою структури  $CV_1CV_3$  чи  $CV_1CV_4CV_3$  відповідно.

$V_1$	$V_2$	$V_3$	$V_4$
<b>i, e, o, u</b>	<b>a</b>	<b>ε</b>	<b>e</b>
<b>a, ε, ə</b>	$V_1$		

Структура розширеної форми залежить від приголосних базової (позначимо їх  $C_1VC_2V$ ) та значення утвореної форми:

$C_2$		I / II	III	IV
передньо-язикова	носова	$C_1VC_2V$	$C_1VC_2V\eta V$	$C_1VsV$
	неносова		$C_1VC_2VkV$	
інакше	носова	$C_1VnVC_2V$		$C_1VsVbV$
	неносова	$C_1VlVC_2V$		$C_1VsVC_2V$

Відповідь до завдання 1:

Вираз	Переклад
сохнути для	<b>yoneme</b>
бути чорним для	<b>pine</b>
змушувати встромляти в землю	<b>susebe</b>
змушувати зав'язувати	<b>kose</b>

Відповідь до завдання 2: слово *kasa* може означати «битися для», «захищати», «змушувати битися»; *tineme* — «копати для», «заповнювати» / «закопувати», «бути викопаним».

Відповідь до завдання 3:

Вираз	Переклад
бути порваним	<b>jalaka</b>
ламати	<b>bola, boka</b>
копати	<b>tima</b>
змушувати вставляти	<b>sosekε</b>
надсилати для	<b>toneme</b>
писати для	<b>sεnε</b>

### 3. Манамська мова

Словник:

Слово	Тип	Значення
<b>ata</b>	1	за годинниковою стрілкою
<b>awa</b>	1	проти годинникової стрілки
<b>auta</b>	2	ближче до середини острова (вище)
<b>ilau</b>	2	ближче до води (нижче)

Структура речення:

*ім'я-1* **pera kana** *розташування-1-щодо-2* **ieno**,  
*ім'я-2* **pera kana** *розташування-2-щодо-1* **ieno**.

Відносне розташування виражається або одним зі слів, наведених у таблиці, або двома словами різних типів, причому першим іде слово типу 1, а за ним — слово типу 2.

Відповідь до завдання 1:

A — Pita, B — Butokang, C — Sulung, D — Tola, E — Sala.

Відповідь до завдання 2:

- **Arongo pera kana awa ieno, Pita pera kana ata ieno.**
- **Arongo pera kana ilau ieno, Butokang pera kana auta ieno.**
- **Arongo pera kana awa ilau ieno, Sulung pera kana ata auta ieno.**

#### 4. Павнака

Для визначення наголосу слово ділять на стопи: пари складів, починаючи із початку слова (остання стопа може мати як один, так і два склади). Наголос падає на другий склад передостанньої стопи.

Структура дієслова:

- підмет
- корінь:
  - клас А: **mu** «бачити», **tiβu** «сидіти», **ju** «плакати»
  - клас В: **akatʃu** «підіймати», **umu** «брати», **samu** «чути», **kiputʃu** «мити»
- час:
  - минулий доконаний: ∅
  - минулий недоконаний: CViku, де CV — останній склад кореня
  - майбутній: **a** (поглинається коренями класу В)
- додаток
- **nuβe**, якщо у реченні є 3 особа множини
- **tu** «вже»
- **hi** «кажуть»

Підмет і додаток:

- 1 особа:
  - **ni** — однина,
  - **βi** — множина
- 2 особа:
  - **pi** — однина,
  - **e** — множина
- 3 особа:
  - у додатку: ∅
  - у підметі: **ʃi**, якщо додаток у 3 особі, інакше **ti**

Якщо корінь починається із голосної, то голосна підмета випадає після визначення наголосу.

Відповідь до завдання 1:

14. <b>numu'nuβe</b>	Я взяв їх.
15. <b>e'juα</b>	Ви заплачете.
16. <b>ti'muanɪ</b>	Вона побачить мене.
17. <b>βakatʃutʃuikunuβe'tuhi</b>	Кажуть, що ми вже підіймали їх.

Відповідь до завдання 2:

18. <b>ʃisama'nuβe</b>	Вона почує їх. Вони почують її. Вони пучують їх.
------------------------	--

Відповідь до завдання 3:

19. Кажуть, що ви чули мене.	<b>esamumui'kunih</b>
20. Вона брала тебе.	<b>tumumui'kupi</b>
21. Вони підіймуть її.	<b>tʃaka'tʃanuβe</b>
22. Кажуть, що ми сядемо.	<b>βitiβu'ahi</b>
23. Я підняв їх.	<b>naka'tʃunuβe</b>
24. Кажуть, що вона вже побачила нас.	<b>timuβi'tuhi</b>

## 5. Роон

У 1855 і 1955 роках мова роон мала двадцяткову систему числення (яка у пізніший рік зазнала фонетичних змін і регуляризувалася), а до 2012 під впливом контактів з іншими мовами система стала десятковою:

Число	1855	1955	2012
1	yoser	yosier	
2	nuru		
3	ɲokor	iɲokor	kior
4	fak		fiak
5	lim	rim	
6	onem		wonem
7			fik
8			war
9			siu
10		safur	
ОСНОВА	arzus	areso	ares

Творення складених числівників:

1855	1955	2012
7-10: $6+\alpha = \mathbf{oneme-}[\alpha]$ ( $l > r$ ) 11-19: $10 + \alpha = \mathbf{safur} [\alpha]$ 20-39: $20 + \alpha = \mathbf{arzus} [\alpha]$ 40-99: $20\alpha + \beta = \mathbf{arzus di} [\alpha] [\beta]$	6-9 $5+\alpha = \mathbf{rime-}[\alpha]$ ( $ei > i$ ) 10-19 $10 + \alpha = \mathbf{safur} [\alpha]$ 20-99 $20\alpha + \beta = \mathbf{areso-}[\alpha] [\beta]$	10-19 $10+\alpha = \mathbf{safur} [\alpha]$ 20-99 $10\alpha + \beta = \mathbf{ares} [\alpha] \mathbf{beberin} [\beta]$

Відповіді:

Число	1855	1955	2012
6	nuru × ɲokor	rimeyosier	yosier + rim
24	onem × fak	iɲokor × rimiɲokor	ares nuru beberin fiak
25	safur onem + onemefak	aresoyosier rim	siu × nuru + fik
56	arzus di nuru yoser + safur lim	safur nuru + aresonuru fak	ares rim beberin wonem
4	fak	fak	fiak
3	<b>ɲokor</b>	<b>iɲokor</b>	kior
8	<b>onemeɲokor</b>	<b>rimiɲokor</b>	war
17	<b>safur onemenuru</b>	<b>safur rimenuru</b>	safur fik
21	<b>arzus yoser</b>	<b>aresoyosier yosier</b>	<b>ares nuru beberin yosier</b>
79	<b>arzus di ɲokor safur onemefak</b>	<b>aresoɲokor safur rimefak</b>	<b>ares fik beberin siu</b>